Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

NOTĂ DE SINTEZĂ PRIVIND DIMENSIUNEA DE GEN: MIJLOACE DE TRAI ŞI ACCESUL LA PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ PENTRU PERSOANELE REFUGIATE DIN UCRAINA ÎN ȚĂRILE VECINE

Grupul operativ regional pentru egalitatea de gen implicat în răspunsul la criza refugiaților din Ucraina, Mai 2023

Coordonată şi elaborată de UN Women, cu contribuția OIM, FAO, şi CARE International această notă de sinteză conține o analiză a accesului persoanelor refugiate din Ucraina la oportunități de angajare şi la mijloace de trai, precum şi impacturile asupra lor în funcție de gen. Este analizată situația din țările vecine ale Ucrainei, care găzduiesc refugiați, şi anume Moldova, Polonia, România, Slovacia, şi Ungaria, în baza datelor primare şi secundare colectate. Dat fiind faptul că subiectul acestei note de sinteză este strâns legat de subiectele abordate de Grupul operativ regional pentru egalitatea de gen în analiza de gen a invaziei pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, sunt incluse aceleași țări-gazdă.[i] Situația persoanelor strămutate intern în Ucraina nu este abordată în această analiză, fiindcă necesită o explorare separată a dinamicilor şi provocărilor din Ucraina. Din cauza evoluției rapide a situației refugiaților ucraineni, această notă de sinteză cuprinde doar perioada până în aprilie 2023. În general, nota de sinteză este menită să fie utilizată de factori de decizie din cadrul organizațiilor de intervenție umanitară și de dezvoltare, precum şi de autorități publice, factori de decizie politică, companii private și donatori.

CONTEXT

În urma invaziei Rusiei în Ucraina în februarie 2022, aproximativ 13 milioane de persoane din Ucraina au fost forțate să își părăsească casele, peste 5 milioane fiind strămutate în interiorul țării și peste 8 milioane devenind refugiați în afara Ucrainei.[ii] Ca răspuns, Uniunea Europeană (UE) a decis rapid să acorde protecție temporară, la nivelul UE, persoanelor care sosesc din Ucraina.[iii]

Directiva UE privind protecția temporară (DPT) (Directiva 2001/55/CE) permite statelor membre ale UE să acționeze rapid pentru a oferi protecție și drepturi persoanelor care au nevoie de protecție imediată și pentru a evita supraîncărcarea sistemelor naționale de azil în cazul sosirii în masă a persoanelor strămutate. Decizia de a acorda protecție temporară și directiva UE sunt considerate a fi cel mai adecvat instrument în circumstanțele excepționale actuale.[iv] La fel de remarcabil este faptul că, începând cu 1 martie 2023, Guvernul Republicii Moldova la fel acordă protecție temporară persoanelor refugiate din Ucraina, deși țara nu a aderat la UE.[v] Până în luna februarie 2023, peste 4,8 milioane de persoane refugiate din Ucraina s-au înregistrat pentru programe de protecție temporară în Europa.[vi] Inițiativa DPT demonstrează efectul unei cooperări de succes, al schimbului de informații și al armonizării drepturilor între statele membre.[vii]

SUCCINT PROFIL AL PERSOANELOR REFUGIATE DIN UCRAINA

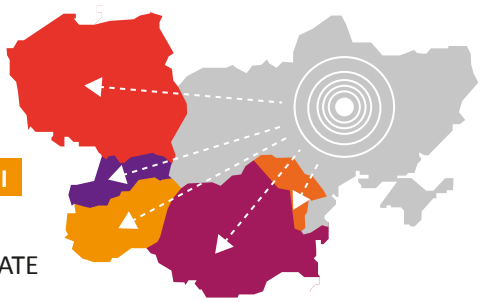

1: MAJORITATEA PERSOANELOR REFUGIATE DIN UCRAINA SUNT FEMEI ȘI COPII

90% LA SUTĂ DINTRE PERSOANELE REFUGIATE DIN UCRAINA SUNT FEMEI ȘI COPII.[viii]

83% dintre persoanele refugiate din Ucraina în **MOLDOVA** sunt femei și copii.[x]

87% dintre persoanele refugiate din Ucraina în **POLONIA** sunt femei și copii.[xi]

77% dintre persoanele refugiate din Ucraina în **ROMÂNIA** sunt femei și copii.[xii]

83% dintre persoanele refugiate din Ucraina în **SLOVACIA** sunt femei și copii.[xiii]

84% dintre persoanele refugiate din Ucraina în **UNGARIA** sunt femei și copii.[ix]

2: PONDEREA PERSOANELOR REFUGIATE DIN UCRAINA PE DIFERITE CATEGORII DE VÂRSTĂ

Aproximativ **jumătate** dintre persoanele refugiate din Ucraina în țările vecine din UE au vârste cuprinse între 0 și 19 ani.[xiv]

85% dintre refugiații adulți sunt femei.[xv]

2,75 milioane de persoanele refugiate sunt apte de muncă.[xvi]

3: PROFILUL OCUPAȚIONAL AL PERSOANELOR REFUGIATE DIN UCRAINA ÎNAINTE DE A PĂRĂSI UCRAINA [xvii]

Aproximativ **63%** dintre respondenți au fost angajați anterior.

Majoritatea respondenților lucrau cu normă întreagă.

Aproximativ **1 din 5** respondenți a desfășurat o **activitate independentă** sau **de antreprenoriat.**[xviii]

4: STUDIILE ȘI PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A PERSOANELOR REFUGIATE DIN UCRAINA CONFORM SONDAJULUI PRIVIND INTENȚIILE, REALIZAT DE UNHCR (AUGUST-SEPTEMBRIE 2022) [xix]

15% dintre femeile respondente au experiență în domeniul **educației.**

13% dintre femeile respondente au experiență în domeniul **serviciilor administrative profesionale.**

8% dintre femeile respondente au experiență în domeniul **serviciilor sociale și de sănătate.**

7% dintre femeile respondente au experiență în sectorul hotelier și al **serviciilor de alimentație publică.**

43% dintre femeile respondente au **diplomă de master.**

20% dintre femeile refugiate au absolvit un **program de formare tehnică sau profesională.**

35% dintre respondenții bărbați au **diplomă de master.**

17% dintre respondenții bărbați au absolvit un **program de formare tehnică sau profesională.**[xx]

5: INCLUZIUNEA FINANCIARĂ ȘI ACCESUL FEMEILOR LA SERVICII FINANCIARE ÎNAINTE DE INVAZIA UCRAINEI [xxi]

În 2021, femeile reprezentau **78%** dintre persoanele care **au efectuat sau au primit plăți electronice.**

Ponderea femeilor cu vârsta de 15 ani și mai mult care **dețin un cont** a crescut de la **39%** în 2011 **până la 81%** în 2021

O pondere de **68%** dintre femeile ucrainene **aveau un card de debit sau de credit în 2021,** față de **38%** **în 2011.**

Propoziție care urmează să fie inclusă în graficul 5: Înainte de invazia pe scară largă de către Rusia, femeile din Ucraina aveau un nivel ridicat de incluziune financiară și acces la servicii financiare, la același nivel cu alte țări din Europa.[xxii]

Deși aceste cifre sunt utile pentru a înțelege mișcările generale ale persoanelor refugiate, este important de remarcat faptul că țările studiate **nu dispun de date actuale, ușor accesibile și actualizate în mod continuu cu privire la strămutări, dezagregate în funcție de gen, vârstă, etnie, dizabilități și orice altă intersecționalitate relevantă**. După cum se arată în continuare în această notă de sinteză, din cauza combinației mai multor factori, inclusiv genul, persoanele refugiate care se identifică ca femei și fete se confruntă cu provocări specifice și au nevoi specifice. Pentru a aborda în mod eficient aceste nevoi și provocări, este esențial ca datele privind fluxurile de refugiați să fie specifice contextului, intersectoriale și dezagregate în funcție de gen. În mod similar, existența de date dezagregate cu privire la condițiile în care trăiesc persoanele refugiate în țările-gazdă reprezintă o parte integrantă a unui răspuns eficient.

CONSTATĂRI

Constatările prezentate în următoarele secțiuni se bazează pe analiza datelor secundare, validate de informatori-cheie.[1] În mod specific, datele privind accesul pe piața forței de muncă, provocările și oportunitățile legate de angajare, precum și capacitățile și aptitudinile persoanelor refugiate din Ucraina sunt analizate dintr-o perspectivă de gen, la un an de la începutul invaziei la scară largă de către Rusia.

Calificări profesionale și oportunități de angajare

Cu toate că mai mult de o treime dintre persoanele refugiate din Ucraina au în prezent un loc de muncă, majoritatea sunt angajate la un nivel mai inferior celui din Ucraina, iar o proporție mai mare de femei sunt subocupate, comparativ cu bărbații.[xxiii] Potrivit unui sondaj realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE, persoanele refugiate din Ucraina sunt angajate în prezent la un nivel inferior nivelului lor de educație și de competențe.[xxiv] Rezultatele sondajului arată că fenomenul de subocupare a fost mai răspândit în rândul femeilor decât al bărbaților, cu 51% și, respectiv, 39% dintre respondenți.[xxv] De exemplu, în Polonia, conform datelor oferite de Ministerul Familiei și Politicii Sociale din Polonia, la sfârșitul lunii aprilie 2023, aproximativ jumătate dintre persoane refugiate erau implicați în munci necalificate sau semicalificate.[xxvi]

După cum se menționează în prezenta notă de sinteză, acest lucru este determinat de o multitudine de factori. În primul rând, pentru a putea găsi un loc de muncă oficial sau neoficial în **Ungaria** și **România,** precum și un loc de muncă oficial în **Moldova** și **Slovacia,** sunt necesare acte ce confirmă calificarea profesională pentru desfășurarea activității într-un anumit domeniu, verificate ca fiind valabile în Ucraina, sau un echivalent alternativ.[xxvii] Aceste bariere legate de documentație, în combinație cu alți factori, precum responsabilitățile legate de îngrijirea copiilor și a altor persoane, ar putea încuraja persoanele refugiate să caute locuri de muncă neoficiale sau cu nivel scăzut de calificare.[xxviii]

După cum s-a menționat în cadrul unui interviu cu informatori-cheie (KII) din rândul reprezentanților unei organizații a societății civile (OSC) din Moldova, cerința de documentare este deosebit de rigidă, având în vedere faptul că multe servicii publice din Ucraina care oferă astfel de documente nu mai funcționează, precum și faptul că, înainte de invazie, unii refugiați îndeplineau anumite roluri, cum ar fi cel de manager de companie, fără certificare oficială sau contracte.[xxix] În plus, refugiații din Ucraina au raportat dificultăți semnificative în procesul de recunoaștere a calificărilor lor profesionale.[xxx]

O altă dimensiune importantă în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, evidențiată în cadrul interviurilor cu reprezentanții OSC-urilor din Moldova și Slovacia, este faptul că persoanele refugiate nu sunt sigure cât timp vor rămâne în țara-gazdă.[xxxi] Acest lucru nu numai că le limitează șansele de angajare, dar îi determină adesea să caute un loc de muncă flexibil din punct de vedere al angajamentului.[xxxii] Acestea tind să fie locuri de muncă mai puțin calificate, cum ar fi cele din domeniul vânzărilor și muncile sezoniere. În plus, angajatorii ar putea fi reticenți să angajeze pe termen scurt persoane refugiate din Ucraina, fără a avea o certitudine cu privire la durata șederii lor în țară.[xxxiii]

Proporția femeilor și bărbați care se identifică ca fiind subangajați

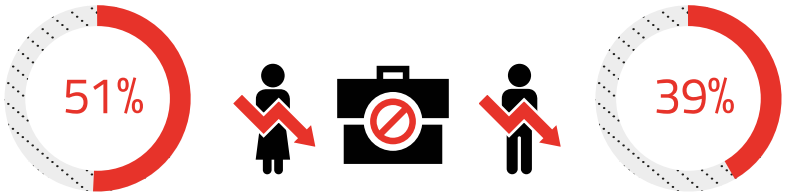

1 Printre informatorii-cheie s-au numărat reprezentanți de la Gender-Centru Moldova, Centrul pentru Politici, Inițiative și Cercetări (PLATFORMA) și o organizație a societății civile cu sediul în Slovacia, care a solicitat să rămână anonimă.

În pofida eforturilor depuse, cunoașterea limbii este în continuare un obstacol

De la începutul invaziei la scară largă a Ucrainei, organizațiile neguvernamentale (ONG-uri), OSC-urile și guvernele din țările care găzduiesc refugiați au depus eforturi considerabile pentru a oferi cursuri de studiere a limbii persoanelor refugiate din Ucraina, ca parte a inițiativei de integrare a acestora în societățile-gazdă. Cu toate acestea, limba rămâne o barieră semnificativă în calea angajării persoanelor refugiate din Ucraina. În același timp, problema limbii ca barieră în calea accesului este influențată, printre alți factori, de timpul necesar pentru a învăța o limbă străină și de incertitudinea cu care se confruntă un mare număr de persoane refugiate din Ucraina în ceea ce privește durata de ședere în țara-gazdă.

Potrivit unui raport recent al UNHCR, **cunoașterea limbii** este cea mai des întâlnită barieră în calea angajării refugiaților din Ucraina.[xxxiv] Limba a fost identificată ca fiind o barieră în calea angajării de 57% dintre femeile și 67% dintre bărbații care au participat la sondajul privind intențiile, realizat de UNHCR (august-septembrie 2022) în **România** și de 39% dintre femeile și 14% dintre bărbații respondenți în **Moldova.**[xxxv] De asemenea, cunoașterea limbii a fost menționată ca o barieră în calea angajării de 53% dintre femei și 63% dintre bărbați în **Slovacia** și de 44% dintre femei în **Polonia.**[xxxvi] Aceasta s-a dovedit a fi cea mai proeminentă barieră identificată de femeile și bărbații din **Ungaria,** conform celei mai recente evaluări a nevoilor multisectoriale (MSNA) realizate de UNHCR și OIM în Ungaria, fiind menționată de 40 la sută dintre respondenți.[xxxvii] Participanții la interviurile cu reprezentanții OSC-urilor din Slovacia și Moldova au declarat că cunoașterea limbii oficiale a țării-gazdă, pe lângă decizia de a rămâne în țara-gazdă pentru o perioadă prelungită, sunt factori-cheie care ajută persoanelor refugiate din Ucraina să își găsească un loc de muncă.[xxxviii]

Inechitate pentru femei în ceea ce privește munca de îngrijire

Ore pe săptămână petrecute la muncă neremunerată

Chiar și înainte de invazia pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, femeile efectuau de două sau aproape de trei ori mai multe activități de îngrijire și muncă casnică neremunerată, petrecând 24,6 ore pe săptămână pentru astfel de activități, comparativ cu 14,5 ore în cazul bărbaților, potrivit unui raport al UN Women și CARE.[xxxix] În Ucraina, volumul muncii neremunerate, care include activități de îngrijire, muncă casnică și de voluntariat, a crescut atât pentru bărbați, cât și pentru femei, întrucât serviciile sociale, medicale, educaționale și de îngrijire a copiilor sunt perturbate de invazia la scară largă.[xl] De asemenea, în rândul refugiaților care au plecat din Ucraina se remarcă o creștere a volumului activităților de îngrijire și a muncii casnice, în special pentru femei. Potrivit sondajului UNHCR privind intențiile (august-septembrie 2022), de când au părăsit Ucraina, a crescut ponderea participatelor la sondaj care s-au identificat în primul rând în calitate de îngrijitoare a persoanelor dependente, șomere sau persoane implicate în alte activități decât angajarea oficială.[xli]

Inechitatea privind implicarea în activități de îngrijire neremunerate reprezintă o barieră majoră în calea realizării justiției și a drepturilor economice pentru femei și fete. Aceasta limitează oportunitatea femeilor și a fetelor de a avea un loc de muncă remunerat și de a urma un program educațional, precum și de a ocupa funcții de conducere politică și comunitară și poate avea un impact negativ asupra sănătății mintale.[xlii] Femeile care au participat la sondajul UNHCR privind intențiile (august-septembrie 2022) și care s-au identificat în calitate de șomere, au menționat lipsa accesului la servicii de îngrijire a copiilor ca o barieră în calea obținerii unui loc de muncă, și anume 8 la sută a femeilor din **Moldova,** 5 la sută a femeilor din **România,** 14 la sută din **Polonia** și 9 la sută din **Slovacia.**[xliii] De asemenea, în cea mai recentă evaluare a nevoilor multisectoriale (MSNA), realizată de UNHCR și OIM, această lipsă de acces a fost menționată ca o barieră de 35 la sută dintre femeile intervievate în **Ungaria.**[xliv]

Proporția de femei care identifică asta lipsa accesului la îngrijirea copiilor este o barieră în găsirea unui loc de muncă

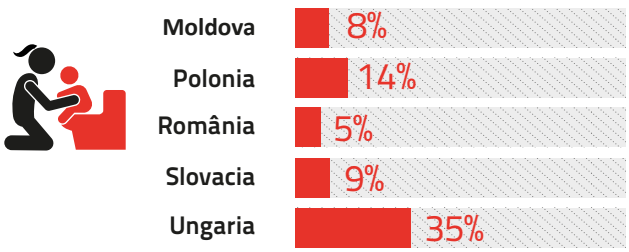

Numărul de copii înscriși în școli

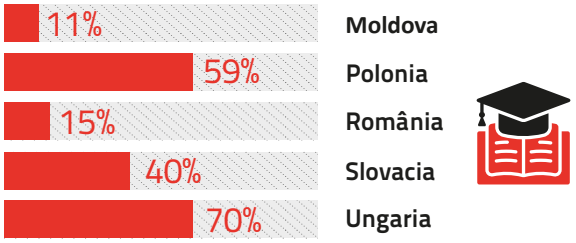

Munca de îngrijire inechitabilă împiedică femeile refugiate să obțină un loc de muncă în mai multe moduri. După cum au menționat femeile refugiate din Ucraina în Ungaria și Polonia, îngrijirea copiilor, în special a copiilor cu nevoi specifice, poate provoca și agrava tulburările psihologice.[xlv] De asemenea, accesul la serviciile de îngrijire a copiilor poate fi dificil în cazul în care aceștia nu au vârsta de școlarizare sau urmează o formă de învățământ la distanță în Ucraina. Lipsa opțiunilor de îngrijire a copiilor a fost o problemă în **Slovacia** înainte de sosirea refugiaților și a fost exacerbată după invazia pe scară largă a Rusiei în Ucraina, ceea ce, la rândul său, reprezintă un alt obstacol în calea angajării persoanelor refugiate, care au obligații de îngrijire a copiilor.[xlvi] Guvernele din țările menționate garantează accesul la educație pentru toți copiii refugiați. Potrivit sondajului UNHCR privind intențiile (august-septembrie 2022), la școală și-au înscris copiii 11 la sută dintre respondenții din **Moldova,** 40 la sută din **Slovacia** și 15 la sută din **România.**[xlvii] De asemenea, 59 la sută dintre copiii din **Polonia** și 7 din 10 copii din **Ungaria** sunt înscriși la școală.[xlix] Mai mult, 75 la sută dintre respondenții din **Moldova,** 84 la sută din **Slovacia** și 85 la sută din **România** au declarat că copiii urmau o formă de învățământ la distanță din Ucraina.[l] Prin urmare, în această perioadă mamele nu-și pot lăsa copiii într-un mediu sigur pentru a urma cursurile de la distanță, ceea ce face extrem de dificilă angajarea acestora. Aceasta ar putea încuraja și mai mult persoanele refugiate din Ucraina să caute locuri de muncă flexibile, cu fracțiune de normă, care de obicei sunt activități cu calificări mai reduse.

Deși ucrainenii cazați în locuințe colective au încercat să-și organizeze servicii proprii de îngrijire a copiilor, de exemplu în **Slovacia,** acestea nu sunt suficient de răspândite pentru a aborda pe deplin inechitatea cu care se confruntă femeile în ceea ce privește munca de îngrijire neremunerată.[li] Persoanele care îngrijesc copii cu dizabilități se confruntă cu bariere suplimentare. De exemplu, în **România,** refugiații din Ucraina pot solicita sprijin specializat pentru copiii cu dizabilități.[lii] Însă procedurile de solicitare și de evaluare sunt de lungă durată, ceea ce îi descurajează pe refugiații care speră să se întoarcă în Ucraina.[liii]

Impactul responsabilităților de îngrijire a copiilor asupra femeilor care doresc să muncească este, de asemenea, complicat de așteptările sociale și de normele de gen privind maternitatea și munca. Potrivit unui raport din 2022 al UN Women, din cauza stereotipurilor de „mamă bună” mai multe femei aleg să stea acasă pentru a îngriji copiii de vârstă preșcolară, ceea ce limitează participarea lor pe piața forței de muncă.[liv] În raport se arată că 65 la sută dintre respondenții de sex masculin din Ucraina și din alte țări din regiune sunt de acord că este mai bine pentru copiii de vârstă preșcolară să aibă o mamă care nu lucrează. 55 la sută dintre femeile respondente au fost de acord cu această afirmație. Mai mult, rezultatele sondajelor recente privind ocuparea forței de muncă vin în sprijinul constatării că diferențele de gen în ceea ce privește participarea la piața forței de muncă tind să fie mai mari atunci când în familie există copii mici.[lv] Conform studiului realizat de UNHCR și REACH în lunile august și septembrie 2022, primele trei motive invocate cel mai frecvent de persoanele refugiate din Ucraina în Polonia, care nu au un loc de muncă, au fost: îngrijirea unui copil (24%), lipsa locurilor de muncă (22%) și aflarea în concediu de maternitate (16%).[lvi]

Numărul de persoane cu dizabilități din gospodărie

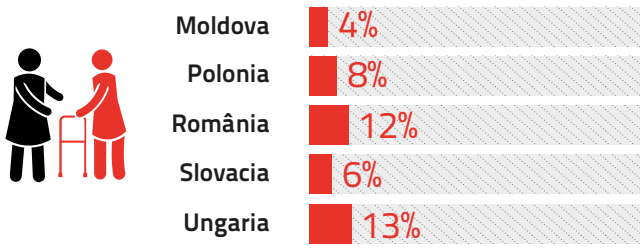

6 Deși există mai puține cercetări concentrate în primul rând pe legătura dintre inechitatea în ceea ce privește munca de îngrijire și mijloacele de trai în gospodăriile cu persoane în vârstă și cu persoane cu dizabilități, este posibil să existe o dinamică de dependență similară care să limiteze capacitatea femeilor care conduc gospodăria de a găsi un loc de muncă. Potrivit evaluării nevoilor multisectoriale (MSNA) realizate de UNHCR, 4 la sută dintre membrii de familie intervievați în **Moldova,**[lvii] la sută dintre respondenții din **Slovacia,**[lviii] 13 la sută dintre respondenții din **Ungaria,**[lix] 8 la sută dintre membrii gospodăriilor **din Polonia,**[lx] și 12 la sută dintre membrii gospodăriilor intervievate în **România** indică faptul că cel puțin o persoană din gospodărie are o dizabilitate; persoanele cu vârste peste 60 de ani tind să reprezinte o mare parte din acest grup.[lxi]

Activitatea de îngrijire în gospodăriile cu persoane cu dizabilități și cu persoane în vârstă care au nevoie de asistență poate constitui o responsabilitate cu normă întreagă. Aceasta poate împiedica persoanele responsabile de îngrijire, care de cele mai multe ori sunt femei, să aibă un loc de muncă plătit. În plus, în gospodăriile în care există cel puțin o persoană cu dizabilități sau o persoană în vârstă, pot exista cheltuieli suplimentare de îngrijire, fapt ce agravează stresul și, în același timp, diminuează capacitatea de reziliență financiară.

Barierele care împiedică accesul la mijloacele de trai și la oportunitățile de angajare exacerbează riscurile de protecție și de violență în bază de gen (VBG)

Lipsa accesului la informații privind oportunitățile de asigurare a mijloacelor de trai şi la servicii de îngrijire a copiilor, lipsa actelor civile, precum și barierele lingvistice, printre mulți alți factori, agravează riscurile de protecție pentru persoanele refugiate din Ucraina în țările vecine. Condițiile preexistente, cum ar fi șomajul, munca informală și diferențele de remunerare între femei și bărbați în țările vecine înainte de invazia pe scară largă a Ucrainei au exacerbat barierele cu care se confruntă persoanele refugiate în identificarea și asigurarea unor mijloace de trai sigure și demne. Acest lucru, la rândul său, sporește vulnerabilitatea persoanelor refugiate din Ucraina, în special a femeilor, la diverse forme de vătămare și abuz, cum ar fi traficarea, exploatarea prin muncă și violența în bază de gen, inclusiv exploatarea sexuală. Unele grupuri sunt mai vulnerabile la aceste riscuri decât altele, inclusiv, dar fără a se limita la persoanele refugiate din Ucraina fără acte de stare civilă, comunitățile de romi, persoanele LGBTQIA+, femeile singure și gospodăriile conduse de femei care nu au acces la servicii de îngrijire a copiilor și/sau care au grijă de membrii familiei, copiii (neînsoțiți), persoanele cu dizabilități și cele care locuiesc în zonele rurale.[lxii]

În cadrul celei mai recente evaluări a nevoilor multisectoriale (MSNA), realizate de UNHCR și OIM în **Ungaria** în noiembrie 2022, 49 la sută dintre respondenți au menționat **lipsa accesului la informații privind oportunitățile și serviciile de angajare** ca fiind una dintre principalele provocări.[lxiii] Din cauza lipsei de informații, **persoanele refugiate din Ucraina se limitează la o gamă restrânsă de locuri de muncă informale și prost plătite,** care, în mai multe cazuri, au fost raportate direct ca fiind exploatare, fără un contract de muncă sau fără asigurare socială.[lxiv] Mai mult, deoarece o mare parte din informațiile despre oportunitățile de muncă sunt accesate prin intermediul platformelor de socializare, cum ar fi Facebook și Telegram, nu există supraveghere în ceea ce privește respectarea normelor de muncă, ceea ce expune persoanele refugiate la un risc suplimentar de a fi exploatate prin muncă.[lxv] În mod similar, în România și în Moldova, au existat sesizări cu privire la exploatare la locul de muncă, unde persoanele refugiate din Ucraina au fost plătite mai puțin și au lucrat mai multe ore. Riscurile exploatării prin muncă sunt, de asemenea, legate de bariera lingvistică, având în vedere că, de multe ori, contractele nu sunt traduse în limba ucraineană și, de exemplu, în **România,** mulți inspectori de muncă nu vorbesc aceeași limbă cu persoanele refugiate din Ucraina, ceea ce face dificilă raportarea și identificarea abuzurilor.[lxvi]

Lipsa resurselor financiare afectează accesul persoanelor refugiate din Ucraina la cazare sigură și la alimente și sporește riscurile de exploatare. Potrivit unui sondaj realizat recent de Consiliul Norvegian pentru Refugiați, 68 la sută dintre persoanele refugiate în **Polonia, România și Moldova** au declarat că nu-şi pot acoperi nevoile de bază, cum ar fi hrana, apa, îmbrăcămintea, cazarea și asistența medicală,[lxvii] această pondere ridicându-se la 100% în cazul romilor refugiați din Ucraina în Moldova. În situația în care refugiații nu-și pot satisface nevoile de bază, în **Ungaria și Polonia** au fost raportate, de asemenea, cazuri de exploatare prin muncă și alte forme de abuz în schimbul cazării în locuințe private.[lxviii] Între timp, pentru persoanele cazate în locuințe colective, au fost raportate diverse forme de exploatare și abuz, inclusiv supraveghere externă, intervenții potențial dăunătoare, supraaglomerare și lipsa accesului continuu la centrele de cazare.[lxix]

Politicile de stat, inclusiv nerecunoașterea diplomelor ucrainene, pot exacerba dificultățile cu care se confruntă în prezent persoanele refugiate pentru a-și acoperi nevoile de bază. Spre exemplu, în **Slovacia,** printre obstacole se numără obținerea unui permis de muncă, care este un proces de lungă durată.[lxx] Dificultatea de a deschide o afacere proprie, împreună cu dificultățile de angajare în **Slovacia**, pot exacerba dificultățile cu care s-ar putea confrunta persoanele refugiate din Ucraina în acoperirea nevoilor esențiale.

Din cauza obstacolelor menționate mai sus, persoanele refugiate din Ucraina, în special femeile, ar putea ajunge în situații vulnerabile și recurge la mecanisme de adaptare negative. **Este posibil ca femeile să fie mai predispuse să lucreze în sectorul informal, inclusiv să fie exploatate prin muncă, cum ar fi munca domestică, munca sexuală, pornografia,lxxi sau traficul de ființe umane.**[lxxii] În plus, femeile refugiate în **Ungaria și Polonia** au menționat că **nu se cunosc căile de referire a cazurilor de VBG,** precum şi situația precară determinată de numărul mic de programe preexistente.[lxxiii] De asemenea, accesibilitatea informațiilor privind VBG pentru ucrainenii de origine romă, femeile și fetele cu dizabilități și persoanele cu un nivel scăzut de alfabetizare este limitată, ceea ce împiedică și mai mult accesul femeilor la aceste servicii și riscă să prelungească perioada de aflare în situații de vulnerabilitate.[lxxiv]

Comunitățile de romi se confruntă cu o discriminare suplimentară

Persoanele refugiate din Ucraina se confruntă deja cu numeroase obstacole în încercarea de a se descurca ca refugiați în țările-gazdă. Grupurile minoritare din Ucraina, în special persoanele de etnie romă, trebuie să depășească provocări suplimentare. Discriminarea comunităților de romi era deja o problemă prevalentă în țările-gazdă, cum ar fi **Moldova, România și Slovacia.** Prin urmare, persoanele de etnie romă din Ucraina se confruntă cu provocări asociate nu numai statutului de refugiat, dar și apartenenței la o comunitate marginalizată, cum ar fi lipsa actelor de identitate și un nivel scăzut de educație.

Chiar şi înainte de invazia pe scară largă de către Rusia, multe persoane de etnie romă din Ucraina nu aveau acte oficiale de cetățenie și de ședere.[lxxv] Acest lucru este legat și agravat de faptul că, potrivit datelor din 2022, aproximativ 10-20% din cei aproximativ 400 000 de romi care trăiau în Ucraina erau apatrizi sau riscau să devină apatrizi.[lxxvi] Din cauza lipsei actelor de stare civilă și a nivelului scăzut de educație, în special în rândul femeilor, invazia la scară largă a exacerbat și mai mult discriminarea existentă; aceasta include capacitatea romilor de a-și găsi un loc de muncă. Atât femeile, cât și bărbații de etnie romă s-au confruntat cu reducerea activităților generatoare de venituri, unii dintre ei raportând o discriminare continuă pe piața forței de muncă din cauza originii lor etnice și a culorii pielii.[lxxvii]

Această discriminare împiedică integrarea în societățile-gazdă, ceea ce, la rândul său, limitează capacitatea de a-și asigura mijloace de trai durabile. De exemplu, într-un raport recent al UNHCR, persoanele intervievate în spațiile de cazare colectivă au menționat că li s-a spus că nu există locuri de muncă disponibile atunci când au declarat că sunt de etnie romă.[lxxviii] Lipsa accesului la servicii de îngrijire a copiilor creează obstacole suplimentare pentru femei în încercarea de a se integra pe piața forței de muncă în **Moldova,**[lxxix] în special pentru grupurile minoritare, cum ar fi comunitatea **romă,** care trebuie să depășească bariere mai mari pentru a obține acces la surse de venit şi la mijloace de trai.[lxxx] Având în vedere faptul că în țări precum **Ungaria,** refugiații romi au raportat dificultăți în accesarea serviciilor de asistență, barierele suplimentare în asigurarea mijloacelor de trai pot amplifica stresul.[lxxxi]

Barierele cu care se confruntă comunitățile de romi au fost, de asemenea, discutate în cadrul interviurilor cu reprezentanți ai OSC-urilor din Slovacia și Moldova. Reprezentanții acestor organizații au remarcat că ciclurile de sărăcie intergenerațională, în care sunt prinși mulți romi, fac deosebit de dificilă intrarea lor în sistemele oficiale de ocupare a forței de muncă, pe lângă provocările în accesarea pieței forței de muncă legate de transport și învățarea limbii țării-gazdă, în cazul în care nu o vorbesc deja.[lxxxii] De asemenea, această sărăcie intergenerațională contribuie la discriminare la momentul intrării în țările-gazdă, precum şi cu referire la accesul la cazare și oportunități de angajare. De exemplu, un reprezentant al unei OSC din Moldova a remarcat că, în perioada în care coordona un program de găzduire a refugiaților din Ucraina în familii moldovenești, unele familii au refuzat să primească persoane și familii de romi.[lxxxiii]

Mai mult, etnia și contextele socio-economice mai largi pot genera bariere privind alfabetizarea digitală și accesul la soluții digitale, suplimentar la provocările cu care se confruntă persoanele refugiate din Ucraina.[lxxxiv] De exemplu, în procesul elaborării unui raport recent, UNHCR a organizat discuții în grup cu persoanele de etnie romă refugiate în Moldova, în rezultatul cărora s-a constatat că multe femei sunt analfabete și/sau nu dețin dispozitive electronice.[lxxxv] În schimb, s-a constatat că persoanele de etnie romă au tendința de a obține informații de la mediatorii comunitari, în care au încredere mare.[lxxxvi] Acest lucru este deosebit de relevant având în vedere faptul că asigurarea resurselor digitale a fost un element distinctiv al răspunsului la invazia Ucrainei.

Asistență financiară pentru creşterea accesului la mijloacele de trai îmbunătățite

În pofida sprijinului social și financiar disponibil și a implicării lor în activități economice, femeile refugiate din Ucraina au o reziliență financiară scăzută.[lxxxvii] Cercetările făcute în **România și Moldova** au arătat că majoritatea femeilor refugiate din Ucraina, care au participat la interviu, nu pot face față urgențelor financiare și nu sunt în măsură să își plătească cheltuielile pe termen lung sau să își refacă viața după ce se vor întoarce în Ucraina.[lxxxviii] Având în vedere aceste provocări, un factor-cheie care le permite persoanelor refugiate din Ucraina să își acopere nevoile de bază și să aibă acces la mijloace de trai este **asistența financiară sub formă de numerar sau cupoane.**

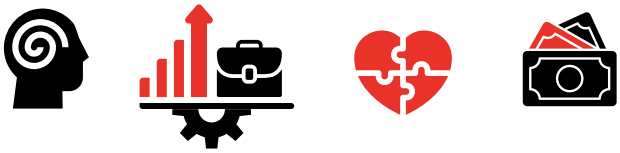

Nevoia de asistență financiară a fost menționată ca prioritate de 58 la sută dintre respondenții din **Ungaria.**[lxxxix] Femeile refugiate în **Moldova,** la fel, au subliniat necesitatea de asistență în numerar. În **Slovacia**, 77 la sută dintre femeile care au participat la sondajul UNHCR privind intențiile (august-septembrie 2022), 74 la sută în **Moldova,** 53 la sută în **Polonia** și 36 la sută în **România** s-au bazat pe alocații sociale, inclusiv asistență în numerar, dar și pe ajutor de șomaj și subvenții pentru cazare, în combinație cu alte surse de venit[2].[xc] Aceasta este nevoia menționată cel mai frecvent de persoanele refugiate în **Polonia, România și Moldova,** conform unui raport recent al Consiliul Norvegian pentru Refugiați și Upinion, însă până în prezent rămâne inaccesibilă pentru majoritatea refugiaților.[xci] Deși se pare că în **Ungaria** se oferă asistență financiară, într-un raport realizat de HIAS și VOICE în 2022 se arată că mecanismul de accesare a acestui serviciu nu este clar, iar autorii studiului nu au găsit nicio înregistrare care să confirme asistența financiară primite din partea Guvernului Ungariei.[xcii]

Pe lângă acoperirea nevoilor de bază, cum ar fi hrana, îmbrăcămintea, cazarea sau transportul, programele de asistență financiară pot oferi refugiaților o mai mare flexibilitate și control asupra propriei vieți. Aceste programe nu numai că ajută persoanele refugiate din Ucraina să își acopere nevoile de bază, dar şi reprezintă o investiție valoroasă în crearea mijloacelor de trai decente. Aceasta poate ajuta populațiile afectate să se simtă mai puternice și mai autonome, având un impact direct asupra sănătății și bunăstării lor mintale și reducând strategiile negative de adaptare. De asemenea, programele de asistență financiară pot stimula economiile țărilor vecine Ucrainei, prin sprijinirea persoanelor refugiate cu investiții în agricultură, subvenții pentru inițierea sau fortificarea afacerilor, inclusiv în sectorul digital.

2 Alte surse de venit conform sondajului UNHCR (august-septembrie 2022) includ economii, salariu de la locul de muncă, venituri din activități independente, pensii, investiții, economii, asigurări, proprietăți, împrumuturi/credite, transferuri de la rude și prieteni și alte surse neincluse mai sus.

BUNELE PRACTICI

Moldova, Polonia, România, Slovacia, și Ungaria și-au adaptat legislația sau au aprobat legi noi pentru a acorda acces pe piața forței de muncă persoanelor înregistrate cu statut de protecție temporară în temeiul Directivei UE privind protecția temporară, sau chiar fără statut de ședere temporară în **Moldova.**[xciii]

În **Moldova, Polonia, România, și Ungaria,** refugiații pot obține un loc de muncă fără a avea un permis de muncă.[xciv]

În **Polonia,** refugiații pot avea acces gratuit la servicii de consultanță pentru începerea unei afaceri într-un centru (Diia.Business din Varșovia), o inițiativă implementată de un ONG cu sprijinul Guvernului Ucrainei.[xcv]

Refugiații din Ucraina nu sunt obligați să aibă statut de protecție temporară sau permis de muncă pentru a obține un loc de muncă legal în România în primele 90 de zile de ședere.[xcvi]

În **România,** guvernul oferă **acces legal la educație** tuturor copiilor refugiați, chiar și celor fără statut de protecție temporară.[xcvii] Acest lucru înseamnă că, deși alte bariere, cum ar fi cunoașterea limbii, îi pot împiedica pe copii să se integreze în sistemul educațional românesc, această opțiune este disponibilă.

În **Moldova,** echipe mobile conduse de ONG-uri locale și sprijinite de PNUD oferă femeilor refugiate, supraviețuitoare și potențiale victime ale VBG, consiliere juridică, psihologică și socială, precum și sprijin pentru asigurarea mijloacelor de trai, cum ar fi sprijin pentru a participa la cursuri de formare profesională, pentru a avea acces la piața formală a muncii sau pentru a se implica în activități independente.

Guvernul **României** a permis refugiaților din Ucraina care doresc să lucreze în profesii nereglementate și care nu au documente care să le dovedească calificările profesionale și experiența de muncă să fie angajați pe baza unei declarații pe proprie răspundere depuse la angajator. Această declarație pe propria răspundere atestă că persoana corespunde cerințelor profesionale necesare și nu a comis infracțiuni care să o facă incompatibilă cu exercitarea acestei activități în România.[xcviii]

Au fost luate măsuri pozitive pentru a promova soluții digitale, deoarece o gamă largă de **modalități de învățare digitală, de competențe digitale și de formare lingvistică** au devenit din ce în ce mai disponibile gratuit pentru persoanele refugiate din Ucraina. Un exemplu este platforma „Locuri de muncă pentru Ucraina", care oferă refugiaților ucraineni posibilitatea de a învăța online, gratuit și în ritm propriu, competențe digitale și tehnice în vederea angajării.[xcix]

În aprilie 2022, Autoritatea Bancară Europeană a modificat regulamentele financiare permițând refugiaților din Ucraina să deschidă conturi bancare cu mai puține cerințe de identificare.c Majoritatea femeilor din țările de destinație au reușit să deschidă conturi bancare.

Coridoarele de date digitale ale Corporației Financiare Internaționale reunește furnizorii de informații de credit, instituțiile financiare și experții din industrie pentru a permite crearea de istorii de credit internaționale, verificarea identității și a face ca datele privind tranzacțiile bancare să fie accesibile electronic la nivel transfrontalier.[ci] Aceasta permite persoanelor refugiate din Ucraina să aibă acces mai ușor la servicii financiare în țările-gazdă.

Acest mecanism de schimb de date este acum operațional în mai multe țări, inclusiv în Polonia.[cii]

În **Polonia, Moldova, România și Slovacia,** UNHCR a inițiat un program de asistență financiară lunară pentru persoanele refugiate.

Deși responsabilitatea revine sectorului public, sectorul privat joacă un rol crucial în asigurarea mijloacelor de trai pentru persoanele strămutate, în special în domeniul IT. Recunoscând insuficiența de forță de muncă în domeniul tehnologiei cloud, o companie privată a lansat o platformă online pentru calificarea/recalificarea refugiaților ucraineni. Din octombrie 2022, programul oferă oportunități de formare și mentorat și pune în legătură absolvenții cu peste 40 de parteneri din întreaga lume pentru a le oferi oportunități de angajare.[ciii]

În **Moldova,** proiectul Robota oferă refugiaților și membrilor comunității-gazdă consultanță juridică și servicii de protecție a drepturilor de muncă.[civ] Refugiații pot raporta orice abuzuri legate piața forței de muncă pe platforma online de sesizare www.ida.md.[cv] De asemenea, în cadrul proiectul a fost elaborat și diseminat un Ghid privind drepturile de muncă pentru refugiați.[cvi]

În **Slovacia,** un ONG local SME SPOLU, sprijinit de UNHCR, a lansat cursuri de informatică special pentru femei, care au drept scop dezvoltarea abilităților de bază, cum ar fi lucrul cu diverse aplicații software, precum şi a abilităților suplimentare care să le ajute pe piața forței de muncă.[cvii]

În **Moldova,** Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) și PNUD au organizat cinci târguri a locurilor de muncă, anunțând peste 3.500 de posturi vacante. Peste 2 000 de persoane, inclusiv refugiați din Ucraina, au participat la târgurile locurilor de muncă. Reprezentanții sectorului privat, ANOFM și PNUD au fost implicați în discuții tematice privind oportunitățile și barierele în calea accesului refugiaților la angajare și la locuri de muncă decente.[cviii]

Pentru a răspunde la opțiunile limitate de îngrijire a copiilor în **Moldova,** cu sprijinul PNUD a fost elaborat un program certificat de instruire pentru lucrătorii de îngrijire alternativă individualizată (bone). Instruirea este disponibilă atât pentru cetățenii Moldovei, cât și pentru persoanele refugiate din Ucraina.[cix]

În cadrul celei de-a 67-a sesiuni a Comisiei privind statutul femeii (CSW67) s-a recunoscut rolul esențial al tehnologiei și al inovării în realizarea egalității de gen, relevante pentru situația persoanelor refugiate din Ucraina. Concluziile convenite de CSW67, adoptate de statele membre, oferă un plan de acțiune pentru guverne, sectorul privat, societatea civilă și tineri pentru a promova participarea și leadership-ul deplin și egal a femeilor și fetelor în domeniul tehnologiilor digitale și proceselor de inovare, cu respectarea drepturilor omului și nevoilor femeilor și fetelor.[cx]

RECOMANDĂRI

În urma invaziei pe scară largă a Rusiei în Ucraina, milioane de oameni au fost nevoiți să își părăsească locuințele, iar aproximativ 8 milioane de persoane au devenit refugiați în afara Ucrainei.[cxi] Modul în care persoanele refugiate din Ucraina au trăit această schimbare este afectat în mare măsură de caracteristicile de gen ale crizei și de barierele de gen cu care se confruntă persoanele refugiate. Este vorba, în special, de accesul persoanelor refugiate din Ucraina la mijloace de trai durabile și capacitatea lor de a le valorifica. Analizând aceste bariere, putem oferi recomandări privind modul în care guvernele țărilor-gazdă, actorii din sectorul privat, ONG-urile, OSC-urile și organizațiile internaționale[3] pot contribui la eliminarea barierelor care împiedică accesul la mijloace de trai.

Calificări profesionale

1. Guvernele țărilor-gazdă să continue și să extindă programele de asistență socială pentru persoanele refugiate, în paralel cu cursuri intensive de studiere a limbii şi cursuri de perfecționare, precum și să asigure recunoașterea competențelor pentru a facilita tranziția către un loc de muncă durabil, în concordanță cu studiile și competențele persoanei.
2. Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să asigure accesul la oportunități de angajare şi asistență lingvistică și să explice procesele de pe piața forței de muncă. Aceste informații ar trebui să fie împărtășite prin intermediul principalelor aplicații digitale, precum și în centrele de tranzit și în adăposturi.
3. Guvernele țărilor-gazdă să asigure cadre juridice care favorizează angajarea cu fracțiune de normă. În mod specific, guvernele ar trebui să extindă categoriile de lucrători eligibili pentru angajare cu fracțiune de normă, pentru a include persoanele care îngrijesc copii/persoane aflate la întreținere și persoanele înscrise în mod activ la cursuri de studiere a limbii sau la cursuri de formare profesională, pentru a evita reticența angajatorilor de a angaja cu fracțiune de normă.
4. Guvernele țărilor-gazdă să asigure proceduri simplificate și accelerate pentru ca persoanele refugiate din Ucraina să își poată recunoaște diplomele și alte acte de calificare în țările-gazdă.
5. Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să ajute persoanele refugiate să obțină acreditarea competențelor în format digital și să-şi traducă actele de confirmare a calificărilor aduse din Ucraina.
6. Agențiile naționale de ocupare a forței de muncă și de formare profesională din țările-gazdă să aloce resurse pentru a asigura o potrivire mai eficientă între nevoile companiilor și competențele persoanelor refugiate din Ucraina.
7. Guvernele țărilor-gazdă să intensifice colaborarea cu sectorul privat pentru a extinde accesul la oportunități de ucenicie, stagiu și mentorat. Companiile ar trebui să-şi adapteze programele existente de formare la locul de muncă pentru a include un anumit număr de ore pe săptămână pentru studierea limbii.
8. Actorii umanitari să integreze serviciile de sănătate mintală și de asistență psihologică în intervențiile de asigurare a mijloacelor de trai pentru persoanele refugiate din Ucraina. Aceasta îi poate ajuta să-şi dezvolte abilitățile și rezistența necesare pentru a face față factorilor de stres emoțional și psihologic care le pot împiedica capacitatea de a lucra, sporindu-le în același timp motivația, productivitatea și performanța la locul de muncă.

3 În recomandări, ONG-urile, OSC-urile și organizațiile internaționale sunt denumite în general actori umanitari.

Oportunități de studiere a limbii

9 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să ofere în continuare cursuri gratuite de studiere a limbilor naționale ale țărilor-gazdă și a limbii engleze.

10 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să ofere cursuri de studiere a limbilor de la distanță pentru a spori accesibilitatea pentru cei care au obligații de îngrijire şi nu pot participa la cursuri cu prezență fizică sau pentru cei care locuiesc în zone rurale.

Asistență şi servicii de îngrijire

11 Guvernele țărilor-gazdă să asigure acces regulat la centre de îngrijire pentru copii, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități și persoane cu boli cronice. Referitor la îngrijirea copiilor, ar trebui să se acorde o atenție deosebită creării de spații amenajate pentru copiii care urmează un program de școlarizare ucrainean online, astfel încât îngrijitorii lor să poată lucra.

12 Guvernele țărilor-gazdă, actorii umanitari și sectorul privat să colaboreze pentru a putea oferi în continuare servicii de îngrijire decente și dotate corespunzător, contribuind astfel la îmbunătățirea serviciilor de îngrijire socială oferite de instituții publice şi private.

13 Actorii umanitari să promoveze soluții de îngrijire care să nu fie legate doar de activitățile de asistență oferite pentru persoanele refugiate din Ucraina, dar care să fie disponibile în mod regulat și care să țină seama de dimensiunea de gen. Dacă este posibil, aceste inițiative ar trebui să fie conduse chiar de către persoane refugiate din Ucraina pentru a se sprijini reciproc în oferirea serviciilor de îngrijire pe baza rețelelor și oportunităților existente.

Protecția și violența în bază de gen

14 Ministerul Ocupării Forței de Muncă/Muncii din țările-gazdă să instituie măsuri adecvate de protecție și salvgardare, inclusiv monitorizarea periodică a sectoarelor cu risc ridicat de exploatare prin muncă. De asemenea, ar trebui intensificate măsurile de prevenire și de combatere a traficului de ființe umane, inclusiv campaniile de informare a persoanelor refugiate din Ucraina cu privire la riscuri și la locurile în care pot solicita ajutor.

15 Actorii implicați în programe de asigurare a mijloacelor de trai să includă în proiectele lor o analiză de gen care să se concentreze pe aspecte precum obligațiile de îngrijire și violența în bază de gen. Acești actori ar trebui, de asemenea, să răspundă nevoilor și provocărilor specifice cu care se confruntă persoanele refugiate din Ucraina, în special femeile, persoanele de etnie romă și persoanele LGBTQIA+.

16 Actorii implicați în programe de asigurare a mijloacelor de trai să integreze măsurile de atenuare a riscurilor de VBG în procesul de proiectare, implementare, monitorizare și evaluare a programelor. Acest lucru va asigura abordarea riscurilor și preocupărilor legate de VBG la o etapă timpurie, garantând o siguranță sporită pentru participanții la program, în special pentru femei și fete. Aceasta poate, la rândul său, să îmbunătățească rezultatele sectoriale specifice.

17 Actorii umanitari activi în domeniul VBG să instruiască prestatorii de servicii de primă linie, implicați în asigurarea mijloacelor de trai, cu privire la prevenirea VBG și căile de referire sigure existente. Aceasta va spori accesul în timp util al supraviețuitoarelor la servicii de combatere a VBG, ajungând la persoanele care au nevoie de astfel de servicii, dar ar putea să nu știe despre serviciile existente sau să nu le poată accesa.

18 Angajatorii trebuie să pună la dispoziție contracte în limbile pe care persoanele refugiate din Ucraina le pot înțelege și să se asigure că acestea cunosc drepturile de muncă din țara-gazdă și modul în care le pot exercita.

Comunități minoritare

19 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să ofere asistență direcționată comunităților de romi pentru a crește șansele acestora de a-și găsi un loc de muncă. Aceste eforturi ar trebui să fie însoțite de inițiative menite să atenueze riscurile de protecție asociate cu abandonul școlar timpuriu, căsătoria și sarcina.

20 Guvernele țărilor gazdă să promoveze politici de incluziune socială pentru a combate discriminarea și a promova coeziunea socială cu comunitățile-gazdă.

21 Actorii umanitari să îmbunătățească informarea comunităților de romi cu privire la modalitățile de a obține acces la servicii și exercitare a drepturilor. Pentru a îmbunătăți procesul de diseminare a informațiilor, actorii umanitari ar trebui să ia în considerare locul și modul în care comunitățile de romi tind să acceseze informațiile de încredere.

22 Guvernele țărilor-gazdă să elimine barierele cu care se confruntă refugiații romi în obținerea actelor de stare civilă.

23 Actorii umanitari să se angajeze în consultări cu membrii comunității rome, în special cu femeile și adolescentele, pentru a cerceta și a înțelege mai bine nevoile lor și modul în care acestea pot fi încorporate în programele umanitare.

Accesul digital

24 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să sprijine în continuare îmbunătățirea competențelor digitale ale femeilor, inclusiv prin cursuri de formare în domenii precum managementul financiar, antreprenoriatul digital, competențele informatice, codarea, comerțul electronic și accesul la piețe.

25 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să promoveze alfabetizarea digitală și să îmbunătățească accesul la servicii pentru persoanele refugiate din Ucraina. Printre acestea se numără cunoștințele și tehnologia necesare pentru a primi transferuri băneşti digitale și a utiliza serviciile de e-guvernare oferite de Guvernul Ucrainei cetățenilor săi din țările-gazdă.

26 Guvernele țărilor-gazdă, donatorii și actorii din sectorul privat să promoveze oportunitățile digitale pentru antreprenoriat și munca la distanță, în special pentru femeile refugiate aflate în mișcare și care se întorc în Ucraina.

27 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să asigure includerea și accesul ușor la resursele și serviciile digitale pentru toate persoanele refugiate din Ucraina, indiferent de cunoștințele tehnice sau de competențele lingvistice ale acestora, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități.

Necesități în materie de date și cercetare

28 Actorii implicați în colectarea de date privind persoanele refugiate din Ucraina să asigure diseminarea periodică a datelor dezagregate în funcție de sex, gen, vârstă, dizabilități, etnie și zonă geografică. Aceasta va permite o analiză intersectorială a datelor pentru a înțelege mai bine nevoile complexe, barierele și oportunitățile persoanelor refugiate din Ucraina.

29 Ar trebui depuse eforturi specifice pentru a înțelege nevoile și barierele cu care se confruntă refugiații de etnie romă.

30 În procesul de colectare a datelor ar trebui să se acorde o atenție specială colectării de informații fiabile privind genul capului gospodăriei, de exemplu prin formularea întrebării într-un mod care să clarifice dacă soții, partenerii sau alți membri de sex masculin ai familiei din Ucraina ar trebui să fie considerați capii gospodăriei.

31 Actorii implicați în colectarea de date să îmbunătățească în mod sistematic procesele de colectare a datelor și de monitorizare a condițiilor de muncă în sectoarele cu rate înalte de ocupare informală și sezonieră a forței de muncă, cum ar fi agricultura și industria ospitalității.

32 Guvernele țărilor-gazdă să îmbunătățească statisticile disponibile privind angajarea formală și informală a persoanelor refugiate din Ucraina, oferind atât statistici generale, cât şi dezagregate în funcție de sectoare și de sexe. Aceasta va permite identificarea mai precisă a tendințelor și modelelor și, prin urmare, actorii relevanți vor putea răspunde mai bine nevoilor persoanelor refugiate din Ucraina.

33 Ar trebui depuse eforturi suplimentare de colectare a datelor pentru a înțelege situația bărbaților refugiați din Ucraina. În mod specific, ar trebui analizată situația bărbaților care nu sunt înregistrați, accesul lor la muncă și la servicii și modul în care prezența bărbaților influențează dinamica gospodăriei.

34 Actorii implicați în colectarea de date să acopere lacunele de date privind condițiile de viață ale persoanelor refugiate din Ucraina, inclusiv, dar fără a se limita la:

a. Transportul și accesibilitatea locurilor de muncă.
b. Legătura dintre cerințele de documentare și barierele în calea angajării.
c. Resurse disponibile pentru învățarea limbilor naționale ale țărilor-gazdă și a limbii engleze.
d. Diferențe în ceea ce privește necesitățile de mijloace de trai şi accesul la acestea între persoanele refugiate cazate în locuințe colective, comparativ cu cele cazate în locuințe individuale, și dintre persoanele care locuiesc în zone urbane și cele care locuiesc departe de acestea.

35 Ar trebui să se facă cercetări suplimentare pentru a înțelege nevoile tinerilor refugiați care fac tranziția de la educație la angajare și ale celor care nu au un loc de muncă, nu urmează o formă de învățământ sau o formare profesională (NEET). Pe baza acestor informații, ar trebui adoptate programe și politici specifice pentru a contribui la satisfacerea acestor nevoi, de exemplu prin oportunități de instruire și incluziune socială.

36 Actorii implicați în colectarea și analiza datelor să cerceteze în continuare impactul schimbării sociale asupra gospodăriilor monoparentale/celor conduse de femei, în care femeile poartă întreaga povară de îngrijire a membrilor gospodăriei, de gestionare a gospodăriei și de generare a veniturilor.

Asistență financiară

37 Donatorii și guvernele țărilor-gazdă să ofere și să permită acordarea de asistență financiară necondiționată în numerar pentru cele mai vulnerabile femei refugiate din Ucraina, inclusiv pentru femeile de etnie romă, femeile LGBTQIA+ care se confruntă cu discriminarea, femeile cu dizabilități, femeile cu resurse economice reduse și femeile care lucrează în domeniul sexului.

38 Guvernele țărilor-gazdă și actorii umanitari să faciliteze incluziunea financiară a femeilor refugiate, asigurând accesul acestora la informații bancare personale peste hotare.

NOTE DE FINAL

i Grupul operativ regional (2022) „Scoatem la iveală ceea ce este invizibil: analiză bazată pe dovezi a aspectelor de gen în răspunsul regional la războiul din Ucraina". Accesibil la https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine

ii UNHCR (2023) „UNHCR: La un an de la invazia rusă, nesiguranța afectează intențiile de întoarcere ale ucrainenilor strămutați". Accesibil la https://www.unhcr.org/news/press/2023/2/63f78c0a4/unhcr-year-russian-invasion-insecurity-clouds-return-intentions-displaced.html

iii Consiliul European (2023) „Infografic - Protecția temporară oferită de UE persoanelor strămutate". Accesibil la https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/temporary-protection-displaced-persons/#:~:text=On%204%20March%202022%2C%20the,Bosnia%20and%20Herzegovina%20and%20Kosovo

iv Directiva privind protecția temporară a Parlamentului European (2022). Accesibilă https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729331/EPRS_BRI(2022)729331_EN.pdf#:~:text=The%20EU%20Temporary%20Protection%20Directive%20%28Directive%202001%2F55%2FEC%29%20enables,six-monthly%20periods%2C%20for%20a%20maximum%20of%20another%20year

v Hotărârea Guvernului Republicii Moldova (2023) nr. 21 din 18-01-2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina. Accesibilă la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135260&lang=ro
UNHCR (n.d.) „Protecția temporară în Moldova." Accesibil la https://help.unhcr.org/moldova/temporary-protection/

vi Banca Centrală Europeană (2023) „Integrarea refugiaților ucraineni pe piața forței de muncă din zona euro." Accesibil la https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog.230301~3bb24371c8.en.htm

vii Directiva privind protecția temporară a Parlamentului European (2022). Accesibilă la https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729331/EPRS_BRI(2022)729331_EN.pdf#:~:text=The%20EU%20Temporary%20Protection%20Directive%20%28Directive%202001%2F55%2FEC%29%20enables,six-monthly%20periods%2C%20for%20a%20maximum%20of%20another%20year

viii UNHCR (2023) „Situatia Ucrainei". Accesibil la https://reporting.unhcr.org/ukraine-situation

ix UNHCR (2023) „Forumul de coordonare pentru refugiați din Republica Moldova: tendințe zilnice." Accesibil la https://data.unhcr.org/en/dataviz/248?sv=54&geo=10784

x EUROSTAT (2023) „Hotărâri de acordare a protecției temporare în funcție de cetățenie, vârstă și sex - date lunare". Accesibil la https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYTPFM__custom_3502053/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=8e2878e4-92a8-4cba-b784-a4c2da69e7bf

xi Ibid.

xii Ibid.

xiii UNHCR (2023) „Profilarea și monitorizarea protecției la nivel regional: Riscurile și nevoile de protecție ale persoanelor refugiate din Ucraina". Accesibil la https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e88a6a55-en.pdf?

xiv OCDE (2022) „Răspunsuri de politici: Ucraina abordează provocările de politici: Contribuția potențială a persoanelor refugiate din Ucraina la formarea forței de muncă în țările-gazdă din Europa". Accesibil la https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/the-potential-contribution-of-ukrainian-refugees-to-the-labour-force-in-european-host-countries-e88a6a55/

xv OCDE (2022). „Contribuția potențială a persoanelor refugiate din Ucraina la formarea forței de muncă în țările-gazdă din Europa". Accesibil la https://news.un.org/en/story/2022/05/1118012

xvi ONU(2022) „Ucraina: Potrivit datelor actualizate ale Agenției ONU pentru Ocuparea Forței de Muncă, 4,8 milioane de locuri de muncă au fost pierdute din cauza războiului". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xvii UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xviii Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/9576

xix Ibid.

xx Baumann, Megan and Kelly, Sonja (14 septembrie 2022) „Criza refugiaților ucraineni: un test de rezistență pentru incluziunea financiară și reziliența femeilor". Accesibil la https://ssrn.com/abstract=4219262

xxi Ibid.

xxii UNHCR (2023) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 3". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/99072

xxiii Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (2023) „Fugind din Ucraina: experiențele persoanelor strămutate în UE". Accesibil la https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-ukraine-survey_en.pdf

xxiv Ibid.

xxv OCDE (2023) „Ce cunoaștem despre competențele și rezultatele timpurii pe piața forței de muncă ale persoanelor refugiate din Ucraina". Accesibil la https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/

xxvi Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). ELA a finalizat un exercițiu de cartografiere în domeniul accesului la locuri de muncă și la securitate socială pentru persoanele strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.ela.europa.eu/en/news/ela-has-completed-mapping-exercise-field-access-employment-and-social-security-displaced

xxvii OCDE (2023) „Ce cunoaștem despre competențele și rezultatele timpurii pe piața forței de muncă ale persoanelor refugiate din Ucraina". Accesibil la https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/

xxviii Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 10 aprilie 2023.

xxix Anti-Slavery International și La Strada International (2023). Diligența cu privire la drepturile omului în ceea ce privește riscurile de sclavie modernă pentru lucrătorii strămutați. Accesibil la https://www.antislavery.org/reports/human-rights-due-diligence-on-the-risks-of-modern-slavery-for-displaced-workers/

xxx Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 6 aprilie și 10 aprilie 2023.

xxxi Parlamentul European (2022) Notă de informare pentru audierea publică comună CONT-LIBE cu autoritățile statelor membre privind "Sprijinul financiar pentru tratamentul și însoțirea persoanelor refugiate din Ucraina". Accesibilă la: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/740000/IPOL_BRI(2022)740000_EN.pdf

xxxii Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 6 aprilie și 10 aprilie 2023.

xxxiii UNHCR (2023) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 3". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/99072

xxxiv Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xxxv Ibid.

xxxvi OIM și UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

xxxvii Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Slovacia și Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 6 și 10 aprilie 2023.

xxxviii CARE și UN Women (2022) „Analiză rapidă de gen a Ucrainei". Accesibilă la https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine

xxxix Ibid.

xl Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xli CARE (2021) „Manifestul privind îngrijirea: îndemn comun la acțiune al Coaliției de acțiune pentru justiție și drepturi economice al liderilor organizațiilor societății civile și al grupurilor de tineri. Accesibil la

https://insights.careinternational.org.uk/publications/the-care-manifesto-a-joint-call-for-action-by-the-economic-justice-and-rights-action-coalition-civil-society-organisations-and-youth-group-leads

xlii Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xliii OIM şi UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

xliv UNHCR (în curs de publicare) „Surviving as we can" (Supraviețuim cum putem). Riscurile de violență în bază de gen (VBG) și de exploatare și abuz sexual (EAS) aferente cazării în locuințe private și colective, mijloacele de trai și accesibilitatea pentru persoanele care fug din Ucraina: Ungaria și Polonia.

xlv HIAS şi VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru Slovacia - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la: https://reliefweb.int/report/slovakia/slovakia-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine

xlvi Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xlvii UNHCR & REACH (2023) „Polonia: Evaluarea nevoilor multisectoriale ale refugiaților din Ucraina în 2022". Accesibil la https://reliefweb.int/report/poland/poland-multi-sectoral-needs-assessment-2022-refugees-ukraine

xlviii OIM şi UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

xlix Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

l Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Slovacia, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 6 aprilie 2023.

li CARE/SERA, Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil, Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale și Plan International (2022) „Analiza rapidă de gen pentru refugiații ucraineni din România". Accesibil la: https://careevaluations.org/wp-content/uploads/RGA-Brief_Romania_Final_Clean.pdf

lii Ibid.

liii UN Women și UNFPA (2022) Studiu de referință privind stereotipurile în țările Parteneriatului Estic. Accesibil la https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2022-03/Analiticalpercent20Brief.pdf

liv Ibid.

lv CARE şi UN Women (2022) „Analiză rapidă de gen a Ucrainei". Accesibil la https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine
REACH şi UNHCR (2022) „Polonia: Evaluarea nevoilor multisectoriale ale refugiaților din Ucraina în 2022". Accesibil la: https://reliefweb.int/report/poland/poland-multi-sectoral-needs-assessment-2022-refugees-ukraine

lvi REACH şi UNHCR (2022) „Moldova: evaluarea necesităților multisectoriale", septembrie 2022. Accesibil la https://reliefweb.int/report/moldova/moldova-multi-sector-needs-assessment-september-2022

lvii REACH şi UNCHR (2022) „Slovacia: evaluarea necesităților multisectoriale", octombrie 2022. Accesibil la https://reliefweb.int/report/slovakia/slovakia-multi-sectoral-needs-assessment-october-2022

lviii OIM şi UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

lix REACH şi UNHCR (2023) „Polonia: Evaluarea nevoilor multisectoriale", 2022. Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/99419

lx REACH şi UNHCR (2023) „Romania: evaluarea multisectorială a nevoilor" (decembrie 2022). Accesibil la https://reliefweb.int/report/romania/romania-multi-sector-needs-assessment-december-2022

lxi Grupul operativ regional (2022) „Scoatem la iveală ceea ce este invizibil". Accesibil la https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine
Hoff, Suzanne and de Volder, Eefje (mai 2022) „Prevenirea traficului de ființe umane în rândul persoanelor refugiate din Ucraina - O evaluare rapidă a riscurilor și a deficiențelor în acțiunile de combatere a traficului de persoane.". Accesibil la https://freedomfund.org/wp-content/uploads/UkraineAntiTraffickingReport_2022_05_10.pdf

lxii OIM şi UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

lxiii HIAS şi VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru Slovacia - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la https://reliefweb.int/report/slovakia/slovakia-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine

lxiv Anti-Slavery International şi La Strada International (2023). Diligența cu privire la drepturile omului în ceea ce privește riscurile de sclavie modernă pentru lucrătorii strămutați. Accesibil la https://www.antislavery.org/reports/human-rights-due-diligence-on-the-risks-of-modern-slavery-for-displaced-workers/

lxv Ibid.

lxvi Consiliul Norvegian pentru Refugiați (2023) „Greutăți ascunse: un an de viață în condiții de strămutare forțată pentru persoanele refugiate din Ucraina". Accesibil la https://reliefweb.int/report/poland/hidden-hardship-one-year-living-forced-displacement-refugees-ukraine

lxvii UNHCR (în curs de publicare) „Surviving as we can" (Supraviețuim cum putem). Riscurile de violență în bază de gen (VBG) și de exploatare și abuz sexual (EAS) aferente cazării în locuințe private și colective, mijloacele de trai și accesibilitatea pentru persoanele care fug din Ucraina: Ungaria și Polonia.

lxviii Ibid.

lxix Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). ELA a finalizat un exercițiu de cartografiere în domeniul accesului la locuri de muncă și la securitate socială pentru persoanele strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.ela.europa.eu/en/news/ela-has-completed-mapping-exercise-field-access-employment-and-social-security-displaced

lxx Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). ELA a finalizat un exercițiu de cartografiere în domeniul accesului la locuri de muncă și la securitate socială pentru persoanele strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.ela.europa.eu/en/news/ela-has-completed-mapping-exercise-field-access-employment-and-social-security-displaced

lxxi HIAS şi VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru Moldova - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la: https://reliefweb.int/report/moldova/moldova-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine

lxxii UNHCR (în curs de publicare) „Surviving as we can" (Supraviețuim cum putem). Riscurile de violență în bază de gen (VBG) și de exploatare și abuz sexual (EAS) aferente cazării în locuințe private și colective, mijloacele de trai și accesibilitatea pentru persoanele care fug din Ucraina: Ungaria și Polonia.

lxxiii Ibid.

lxxiv Parlamentul European (2022) „Războiul Rusiei împotriva Ucrainei: situația romilor care fug din Ucraina". Accesibil la https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2022/729411/EPRS_ATA(2022)729411_EN.pdf
UN Women, Organizația Internațională de Caritate și Fondul pentru Femei Chiricli (2018) „Drepturile femeilor rome din Ucraina". Accesibil la https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/Country/Ukraine/ROMA_eng_Final-compressed.pdf

lxxv Rețeaua Europeană privind Apatridia (2022) „Notă de sinteză: Apatrizii și persoanele cu risc de apatridie strămutate forțat din Ucraina". Accesibil la https://www.statelessness.eu/sites/default/files/2022-03/ENS%20Briefing%20-%20Stateless%20people%20displaced%20from%20Ukraine%20-%20March%202022_1.pdf

lxxvi CARE şi UN Women (2022) „Analiză rapidă de gen a Ucrainei". Accesibil la https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine

lxxvii UNHCR (în curs de publicare) „Surviving as we can" (Supraviețuim cum putem). Riscurile de violență în bază de gen (VBG) și de exploatare și abuz sexual (EAS) aferente cazării în locuințe private și colective, mijloacele de trai și accesibilitatea pentru persoanele care fug din Ucraina: Ungaria și Polonia.

lxxviii HIAS şi VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru Slovacia - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la https://reliefweb.int/report/slovakia/slovakia-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine

lxxix Consiliul Norvegian pentru Refugiați și Upinion (2023) „Greutăți ascunse: un an de viață în condiții de strămutare forțată pentru persoanele refugiate din Ucraina". Accesibil la https://upinion.com/wp-content/uploads/2023/02/hidden-hardship-1-year-living-in-forced-displacement-for-refugees-from-ukraine.pdf

lxxx VOICE (În proces de publicare). We are Roma: The voices, needs, and aspirations of Roma women refugees („Noi suntem romi: vocile, nevoile și aspirațiile femeilor refugiate de etnie romă.
War Child Holland (În proces de publicare). Needs and access requirements of Roma communities affected by the invasion of Ukraine („Nevoile și cerințele de acces ale comunităților de romi afectate de invazia Ucrainei").

lxxxi Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Slovacia și Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 6 și 10 aprilie 2023.

lxxxii Din interviurile cu informatorii-cheie din cadrul organizațiilor societății civile din Moldova, realizate de la distanță de către Biroul regional al UN Women pentru Europa și Asia Centrală la 10 aprilie 2023.

lxxxiii UN Women (n.d.) „Rezumat: abilitarea digitală a femeilor ca răspuns la criză și accelerator pentru redresarea durabilă a Ucrainei". Accesibil la https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2022-12/Summary_Digital%20Empowerment%20of%20Women.pdf

lxxxiv UNHCR (2023) „Modele de strămutare, riscuri de protecție și nevoi ale refugiaților din Ucraina. Analiza protecției la nivel regional, ediția nr. 2" Ungaria, Polonia, Republica Moldova, România și Slovacia (aprilie 2023). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/100191

lxxxv Ibid.

lxxxvi Baumann, Megan and Kelly, Sonja (14 septembrie 2022) „Criza refugiaților ucraineni: un test de rezistență pentru incluziunea financiară și reziliența femeilor". Accesibil la https://ssrn.com/abstract=4219262

lxxxvii Ibid.

lxxxviii OIM și UNHCR (2022) „Ungaria: evaluarea multisectorială a nevoilor" (noiembrie 2022). Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/97062

lxxxix Calcule făcute de UN Women, datele fiind rotunjite la cel mai apropiat număr întreg, în baza datelor sondajului realizat de UNHCR (2022) „Vieți în așteptare: intențiile și perspectivele refugiaților din Ucraina, ediția nr. 2". Accesibil la https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767

xc Consiliul Norvegian pentru Refugiați și Upinion (2023) „Greutăți ascunse: un an de viață în condiții de strămutare forțată pentru persoanele refugiate din Ucraina". Accesibil la https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/hidden-hardship/hidden-hardship-1-year-living-in-forced-displacement-for-refugees-from-ukraine.pdf

xci HIAS și VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru Ungaria - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la: https://reliefweb.int/report/hungary/hungary-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine-0

xcii Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). ELA a finalizat un exercițiu de cartografiere în domeniul accesului la locuri de muncă și la securitate socială pentru persoanele strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.ela.europa.eu/en/news/ela-has-completed-mapping-exercise-field-access-employment-and-social-security-displaced
Hotărârea Guvernului Republicii Moldova (2023) nr. 21 din 18-01-2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135260&lang=ro

xciii Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). ELA a finalizat un exercițiu de cartografiere în domeniul accesului la locuri de muncă și la securitate socială pentru persoanele strămutate din Ucraina. Accesibil la https://www.ela.europa.eu/en/news/ela-has-completed-mapping-exercise-field-access-employment-and-social-security-displaced
Visit Ukraine (n. d.) „Moldova: locuri de muncă pentru refugiații ucraineni". Accesibil la https://visitukraine.today/blog/308/moldova-employment-for-ukrainian-refugees#:~:text=You%20do%20not%20need%20a,Ukrainian%20are%20quite%20legitimate%20languages.

xciv OCDE (2023) „Ce cunoaștem despre competențele și rezultatele timpurii pe piața forței de muncă ale persoanelor refugiate din Ucraina". Accesibil la https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/

xcv Dopomoha (2023) „Intrarea în România". Accesibil la https://dopomoha.ro/en/entering-romania

xcvi HIAS și VOICE (2022) „Raport de evaluare pentru România - Așteptând ca cerul să se închidă: Criza fără precedent cu care se confruntă femeile și fetele care fug din Ucraina". Accesibil la https://reliefweb.int/report/romania/romania-assessment-report-waiting-sky-close-unprecedented-crisis-facing-women-and-girls-fleeing-ukraine

xcvii Autoritatea Europeană a Muncii (ELA) (2022). „Prezentare generală a măsurilor naționale privind ocuparea forței de muncă și securitatea socială a persoanelor strămutate din Ucraina: Fișă de țară - România iulie 2022". Accesibil la https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2022-07/RO-country-fiche-ela-national-measures-ukraine.pdf

xcviii Locuri de muncă pentru Ucraina (2023) „Abilități pentru Ucraina". Accesibil la https://jobs4ukr.com/skills

xcix Autoritatea Bancară Europeană (2022) „ABE solicită instituțiilor financiare și autorităților de supraveghere să asigure accesul la sistemul financiar al UE". https://www.eba.europa.eu/eba-calls-financial-institutions-and-supervisors-provide-access-eu-financial-system

c Corporația Financiară Internațională (2022) „Refugiații ucraineni au acces la finanțare prin intermediul noilor coridoare de date digitale". Accesibil la https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/news_ext_content/ifc_external_corporate_site/news+and+events/news/ukraine-refugees-digital-data-corridor

ci UN Women (2022) „Abilitarea digitală a femeilor ca răspuns la criză și accelerator pentru redresarea durabilă a Ucrainei". Accesibil la https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2022-12/Summary_Digital per cent20Empowerment%per cent0of%2per centWomen.pdf

cii IT Skills 4U (n. d.) Accesibil la https://itskills4u.com.ua/

ciii Proiectul Robota (n. d.) Despre noi. Accesibil la http://dilo.md/eng

civ IDA (n. d.). Accesibil la http://www.ida.md/

cv Proiectul Robota (n. d.) Ghid privind drepturile de muncă pentru refugiați. Accesibil la https://dilo.md/book-ru

cvi SME SPOLU (2022) Despre noi- Istoria. Accesibil la https://smespolu.org/en/mission-and-history/

cvii PNUD (2022) „Peste 3 000 de posturi vacante au fost oferite la târgurile de locuri de muncă organizate cu sprijinul UE și al PNUD". Accesibil la https://www.undp.org/moldova/press-releases/more-3000-vacancies-were-offered-job-fairs-organised-eu-and-undp-support

cviii De asemenea, PNUD a colaborat cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a introduce termenul „Îngrijitor de copii la domiciliu" în nomenclatorul de ocupații și pentru a elabora standardele ocupaționale și de calificare pentru lucrătorii din domeniul îngrijirii copiilor.

cix ONU (2023) După negocieri îndelungate, Comisia privind statutul femeii încheie sesiunea 2023, aprobând texte privind egalitatea de gen, abilitarea în era digitală. Accesibil la https://press.un.org/en/2023/wom2230.doc.htm

cx UNHCR (2023) „UNHCR: La un an de la invazia rusă, nesiguranța afectează intențiile de întoarcere ale ucrainenilor strămutați". Accesibil la https://www.unhcr.org/news/press/2023/2/63f78c0a4/unhcr-year-russian-invasion-insecurity-clouds-return-intentions-displaced.html